



AP

## ابهام مبارزه آمریکا با مواد مخدر در افغانستان

# جنگ هزار میلیارد دلاری

بازرس ویژه آمریکا در امور بازسازی افغانستان یا «سیگار» CIGAR انجام داده است. در ژوئن ۲۰۱۸، سیگار گزارشی ۲۷۰ صفحه‌ای منتشر کرد که در آن از ناکامی‌های جنگ تریاک گفته شد و دارای پیشنهادهایی برای سیاست‌گذاری - به زبان یکنواخت و بروکراتیک - برای رویارویی با این مشکل است.

در این گزارش آمده است: «این استراتژی آمریکا که در آن وزارتخانه‌ها، ادارات و سازمان‌های عمومی همکاری می‌کنند تا به راه حلی کلی دست پیدا کنند، باید توسعه یابد و به سمت اهداف طولانی‌مدت و مشترک هدایت شود. اهداف استراتژی مبارزه با مواد مخدر باید هم‌راستا و یکپارچه و در جهت امنیت بیشتر، توسعه و اهداف دولت آمریکا و کشور میزبان باشد.»

نام بسیاری از مصاحبه‌شوندگان با انتقادهای تند از گزارش درس‌های آموخته‌شده حذف شده است. واشنگتن پست از سیگار در دادگاه فدرال شکایت کرد تا متن و دست‌نوشته‌های مصاحبه‌ها تحت قانون آزادی اطلاعات منتشر شود.

### حماقت مقامات آمریکایی در مبارزه با مواد مخدر

علاوه بر مصاحبه‌های این مجموعه، واشنگتن پست به مصاحبه‌های شفاهی دست پیدا کرده که موسسه مردم‌نهاد مطالعات و آموزش‌های دیپلماتیک با مقامات آمریکایی مشغول به خدمت در افغانستان انجام داده و شامل یادداشت‌های محرمانه‌ای است که دونالد اچ. رامزفیلد، وزیر وقت دفاع درباره تجارت مواد مخدر افغانستان نوشته است.

این اسناد نشان می‌دهد خیلی از افرادی که در جنگ تریاک نقش داشتند، فکر می‌کردند سیاست‌های اجرایی آنها قابل درک نیست.

یکی از مقامات بریتانیایی در مصاحبه‌ای در ژوئن ۲۰۱۶ می‌گوید: «معتقدم ما کارهای اشتباهی انجام می‌دادیم و تاریخ درباره ما قضاوت خواهد کرد.» این مقام می‌گوید: «این نتیجه میراثی است که نشان می‌دهد کار ما زیان‌بخش بوده است. بخشی از آن به این دلیل است که آدم‌ها احمقند و بخشی به این دلیل که آنها آگاهانه انتخاب کردند گوش‌های خود را بگیرند.»

یک مقام آمریکایی که نمی‌خواست نامش فاش شود هم از میزان حماقت مقامات صحبت می‌کند و دعوای داخلی بروکراتیک را مقصر بسیاری از مشکلات می‌داند: «رقابت خشونت‌آمیزی در واشنگتن به راه بود؛ نه تنها در کنگره، میان نمایندگان و دولت بلکه میان اعضای دولت.» این مقام آمریکایی به مصاحبه‌کنندگان دولت در ماه می ۲۰۱۶ می‌گوید: «دیدن رفتار احمقانه بسیاری از افراد ناراحت‌کننده بود.»

کشاورزان سخت‌کوش افغانستانی چندین نسل است گونه‌های مختلف خشخاش را پرورش می‌دهند. با وجود آبیاری کم، این گیاه در آب و هوای گرم و خشک شکوفا می‌شود؛ به‌ویژه در ایالت‌های جنوبی هلمند و قندهار؛ در مرکز شورش‌ها.

وقتی که خشخاش شکوفه می‌دهد به رنگ‌های سفید، صورتی، قرمز یا بنفش و باشکوه دیده می‌شود. بعد از آنکه گلبرگ‌ها فرومی‌ریزد، ساقه این گیاه از بندرهایی به اندازه تخم‌مرغ پر می‌شود. در زمان برداشت، کشاورزان بذرها را باز می‌کنند و سبزه سفیدرنگ داخل صمغ خشک‌شده را خارج می‌کنند.

صمغ تریاک به کارگاه‌ها یا آزمایشگاه‌ها برده و به مورفین و هرویین تبدیل می‌شود. هرویین به اروپا و دیگر نقاط آسیا فرستاده می‌شود. به گفته اداره مبارزه با

کنند و نقشه‌هایی کشیدند تا از آسمان مواد شیمیایی فرو بریزند که باعث ریزش برگ گیاهان می‌شود.

وزارت امور خارجه و اداره مبارزه با مواد مخدر آمریکا مسئولیت انجام بیشتر این عملیات‌ها را برعهده داشته‌اند. در زمان جنگ، ارتش آمریکا نمی‌توانست تصمیم بگیرد چگونه وارد جنگ تریاک شود.

در دولت جورج بوش پسر، بیشتر ژنرال‌های آمریکایی نمی‌خواستند به جنگ تریاک ورود کنند. بر اساس مصاحبه‌های انجام‌شده، آنان این جنگ را عامل حواس‌پرتی و مانعی برای اجرای عملیات اصلی، که مبارزه با تروریست‌هاست، می‌دانستند.

شواهد و مدارک دولت اوپاما نشان می‌دهد که درآمد حاصل از فروش مواد مخدر صرف راه‌اندازی شورش‌هایی می‌شد. ژنرال‌ها تریاک را تهدیدی نظامی می‌دانستند، اما آنان برای اینکه بتوانند در استراتژی جنگ پیروز شوند به حمایت مردم افغانستان هم نیاز داشتند. به همین ترتیب به اجرای هرگونه عملیاتی که ممکن بود باعث ناراحتی کشاورزان خشخاش یا فرماندهان نظامی شود، که از تجارت تریاک سود می‌بردند، تمایلی نشان نمی‌دادند.

آندره هالیس، از مقامات بلندپایه پنتاگون در مبارزه با مواد مخدر بوده که بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۳ خدمت کرده است. او بعدها به‌عنوان مشاور ارشد در وزارت مبارزه با مواد مخدر در افغانستان فعالیت می‌کرد. هالیس می‌گوید: «وزارت دفاع آمریکا پایه و اساس مبارزه با مواد مخدر را درک نکرده است.»

او ادامه می‌دهد: «همه به مسئولیت‌های متداول خود می‌پرداختند. تنها با کسانی صحبت می‌کردند که در منطقه جنگی آنها قرار داشتند. از دیدگاه وزارت دفاع آمریکا، کار آنها پیدا کردن و کشتن القاعده بود که تاکتیک‌های خاص خود را دارد. هرکسی اهداف خود را دنبال می‌کرد و مبارزه با مواد مخدر آخرین وظیفه آنها بود.»

به مجموعه این مصاحبه‌ها که بین سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ انجام شده و تاکنون محرمانه مانده است «درس‌های آموخته‌شده» می‌گویند. این مصاحبه‌ها را اداره



### ایسمن طاهریان | اواخر سال ۲۰۱۷، فرماندهان نظامی آمریکایی حملات

هوایی خود را با بمبافکن‌های ب-۵۲، جنگنده رادارگریز اف-۲۲ و دیگر هواپیماهای جنگی در عملیاتی به نام «طوفان آهنین» راه‌اندازی کردند. آنها مدعی بودند هدف اصلی‌شان شبکه‌های از کارگاه‌های مخفی ساخت هرویین است که به گفته مقامات آمریکایی سالانه ۲۰۰ میلیون دلار برای طالبان درآمد داشته است. لانس بانچ، ژنرال ارشد نیروی هوایی آمریکا در کنفرانسی خبری در کابل متکبرانه می‌گوید: «این جنگ جدیدی است، به هیچ‌کس رحم نخواهیم کرد. از الان به بعد این استراتژی ماست، قطعا مسیر ما را تغییر می‌دهد و طالبان هم از این موضوع آگاه است. جنگ تغییر کرده است.» اما در کمتر از یک سال، عملیات طوفان آهنین شکست خورد. خیلی‌ها می‌گفتند چیزی در این کارگاه‌های کاهگلی وجود نداشت. بعد از آنکه بیش از ۲۰۰ حمله هوایی صورت گرفت، ارتش آمریکا به این نتیجه رسید که منفجر کردن این کارگاه‌ها با مهمات هوشمند لیزری و موشک کاری بی‌بهره است.

واشنگتن پست با دسترسی به حدود ۴۰۰ مصاحبه و ۲ هزار صفحه از اسناد محرمانه در جریان تحقیق و تفحص بازرس ویژه آمریکا در امور بازسازی افغانستان (سیگار) به این نتیجه می‌رسد که مبارزه با مواد مخدر بی‌فایده‌تر از همه خراب‌کاری‌هایی است که در افغانستان اتفاق افتاده است. در ادامه گزارش ویت‌لاک را براساس این مصاحبه‌ها می‌خوانیم:

### ۹

ژنرال‌های آمریکا تریاک را تهدیدی نظامی می‌دانستند، اما آنان برای اینکه بتوانند در استراتژی جنگ پیروز شوند به حمایت مردم افغانستان هم نیاز داشتند. به همین ترتیب به اجرای هرگونه عملیاتی که ممکن بود باعث ناراحتی کشاورزان خشخاش یا فرماندهان نظامی شود، که از تجارت تریاک سود می‌بردند، تمایلی نشان نمی‌دادند.

از سال ۲۰۰۱، آمریکا نزدیک به ۹ میلیارد دلار روی برنامه‌های مختلف و پیچیده سرمایه‌گذاری کرده است تا از تولید هرویین در افغانستان جلوگیری کند. در بسیاری از این مصاحبه‌ها، عاملان کلیدی در کمپین مبارزه با مواد مخدر اشاره می‌کنند که هیچ‌کدام از برآوردهای این برنامه‌ها اجرا نشده و در بسیاری از موارد شرایط را بدتر هم کرده‌اند. محمد احسان ضیا، وزیر پیشین کابینه افغانستان است که مسئولیت اجرای پروژه‌های توسعه روستایی را هم برعهده داشته است. او در مصاحبه‌اش با مقامات آمریکایی می‌گوید آمریکا و دیگر کشورهای ناتو هیچ‌وقت در یک استراتژی موثر به توافق نرسیدند و برای حل مشکل مواد مخدر فقط پول برای آن خرج کردند. ضیا می‌گوید آنها به‌طور مداوم سیاست‌های خود را تغییر دادند و به مشاورانی تکیه کردند که هیچ آگاهی درباره افغانستان نداشتند. ضیا با اشاره به کتاب داستان پرفروش «بادبادک‌باز» که درباره پسریچه‌ای افغانستانی است که قربانی ظلم و ستم و نزاع‌های قومیتی شده است، می‌گوید: «خارجی‌ها این کتاب را در سفرهای هوایی خود می‌خوانند و فکر می‌کنند در زمینه افغانستان به یک کارشناس تبدیل شده‌اند و به هیچ چیزی گوش نمی‌دهند. تنها چیزی که آنها در آن تخصص دارند بروکراسی است.»

افغانستان بزرگ‌ترین تولیدکننده مواد مخدر در بازار جهانی است. براساس تخمین‌های دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل، سال گذشته این کشور ۸۲ درصد از تریاک دنیا را تأمین کرده است.

با وجود تلاش‌های آمریکا برای ایجاد محدودیت، تولید تریاک طی ۱۸ سال جنگ در افغانستان به‌شدت افزایش داشته است. سال گذشته، کشاورزان افغانستانی چهار برابر زمین‌هایی که سال ۲۰۰۲ داشتند، خشخاش کاشتند. خشخاش گیاهی است که تریاک از آن استخراج و به هرویین تبدیل می‌شود.

به گفته مقامات آمریکایی، اروپایی و افغانستان، صنعت تریاک در این کشور رونق پیدا کرده، باعث ایجاد فحقی در اقتصاد آن شده، در بخش‌های بزرگ دولتی فساد ایجاد کرده و منبع درآمد بزرگی در اختیار طالبان قرار داده است. داگلاس وانکل، مأمور پیشین اداره مبارزه با مواد مخدر که هدایت نیروهای فدرال مبارزه با مواد مخدر را بین سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ برعهده داشته است، می‌گوید: «مواد مخدر خیلی کثیف است. فساد بزرگ‌ترین مشکل افغانستان است و مواد مخدر هم بخشی از آن. برای از بین بردن یکی از این دو مورد نمی‌توان دیگری را نادیده گرفت.»

آمریکا و بریتانیا، که نزدیک‌ترین متحد او در ناتوست، استراتژی‌های گوناگونی را برای کاهش تولید تریاک امتحان کردند. به کشاورزان رشوه دادند تا از کشت خشخاش دست بکشند؛ افرادی را اجیر کردند تا به زمین‌های خشخاش حمله